

Datum
2020-04-17

i.e.remissvar@regeringskansliet.se

kopia: andreas.kannesten@regeringskansliet.se

Svenskt Vattens synpunkter på Betänkandet Mer biogas! För ett hållbart Sverige (SOU 2019:63)

Diarienummer: I2019/03474/E

Svenskt Vatten är branschorganisation för landets viktigaste livsmedelsproducenter och miljövårdsföretag – VA-organisationerna. Svenskt Vatten arbetar för friskt dricksvatten, rena sjöar och hav.

Sammanfattning

Svenskt Vatten anser att utredningen är välskriven, ger en bra bakgrundsbeskrivning och analys av nuläge och framtid. Utredningen har en nyanserad hållning till de olika typer av biogaspotentialer som tagits fram men samtidigt bedömer utredningen att nuvarande import av biogas behöver kompletteras med ökad inhemsk produktion. Utredningen pekar i huvudsak på att inhemskt producerad biogas, med alla tillhörande miljö- och klimatnyttor, bör ges förutsättningar att kunna konkurrera på lika villkor med importerad biogas. Så är fallet inte idag då den mesta importgasen erhåller produktionsstöd.

Svenskt Vatten anser att utredningen föreslår två bra och helt nödvändiga förslag som båda syftar till att öka svensk biogasproduktion:

- 1. Det är helt avgörande att undantaget för koldioxidskatt finns kvar för biogas**
- 2. För en fortsatt utveckling av biogasproduktion vid reningsverken är det helt grundläggande att även reningsverken som producerar biogas för uppgradering finns med i programmet för den så kallade uppgraderingspremien** på ca 20-30 öre per kWh. Bra är också den 10-åriga långsiktighet som systemet siktar mot och att möjlighet finns för nya anläggningar att söka uppgraderingspremien. Sveriges reningsverk utgör 36% av landets biogasproduktion. Denna potential måste nyttjas och utvecklas.
- 3. Svenskt Vatten anser att reningsverken i Sverige inte kommer att kunna bidra till att nå utredningens föreslagna två mål för biogas** om regeringen beslutar att gå på alternativ 1 i betänkandet Hållbar slamhantering SOU 2020:3, förslaget om ett totalt spridningsförbud för avloppsslam inom jordbruket. Utredningarna måste

ses i sin helhet. Om så inte sker riskerar Sverige tappa reningsverkens omfattande potential till Sveriges klimatomställning och effektivt resursutnyttjande i en cirkulär ekonomi.

Svenskt Vattens detaljerade synpunkter

Biogasmarknadsutredningens uppdrag har varit att kartlägga hur biogasens nytta som resurs kan tas till vara på bästa sätt och ge förslag på hur biogas kan ges konkurrenskraftiga villkor genom långsiktigt stabila spelregler. Utredaren ska analysera biogasens roll och konkurrensförutsättningar utifrån bl.a. de nya energi- och klimatpolitiska målen, den ökade integreringen av biogasmarknaden i EU samt vecklingen mot mer förnybar energi i transportsektorn.

Syftet är att biogas ska kunna bidra till att nå Sveriges energi- och klimatpolitiska mål på ett kostnadseffektivt sätt, samtidigt som hänsyn tas till värdet av de nyttor som produktion av biogas bidrar med för att nå andra samhällsmål.

De 138 svenska biogasproducerande reningsverken stod 2018 för en stor andel av produktionen av landets biogasproduktion (36%) och av andelen uppgraderad fordonsgas (33%). Vid avloppsreningsverken minskade både biogasproduktionen (-3%) och uppgraderingen (-7%) av biogas mellan 2017 och 2018. Den ökade efterfrågan täcks istället av subventionerad import.

Det är helt avgörande att undantaget för koldioxidskatt finns kvar för biogas. Denna typ av beskattning ska belasta sådant som är negativt för miljön, att lägga detta på ett miljövänligt bränsle skulle i vår mening ge ett signalfel som kan underminera biogasen som miljöbränsle. Utöver det anser vi att det är viktigt att bibehålla detta styrmedel i syfte att premiera användningen av just biogas.

Kris- och beredskapsperspektivet

För att ha beredskap inför krislägen i samhället är det nödvändigt att även till vardags ha en väl fungerande infrastruktur, kunskap och arbetssätt för såväl produktion av inhemska fordonbränslen som biogas samt kretslopp mellan stad och land – det är inget som kan byggas upp snabbt vid krisläge och en minskad möjlighet att importera bränsle och mineralgödsel. Sveriges reningsverk är dessutom lokala (kommunala), vilket möjliggör lokal produktion och regionalutveckling.

Förhindra minskning av den uppgraderade biogasen

I dagsläget bär produktionen av fordonsgas inte sina egna kostnader och är därmed inte förenligt med lagen om allmänna vattentjänster (2006:412). Det är mer förmånligt att förbränna biogasen och använda energin till kraft- och värmeproduktion. För att kunna bibehålla produktionen av fordonsgas är det därför nödvändigt med en form av produktions- eller uppgraderingspremie. Om förslagen i utredningen inte skulle gå igenom skulle produktionen av fordonsgas tvingas att minska.

Fortsatt ökning av uppgraderad biogas

Uppgraderingspremien kommer även att kunna leda till en ökning av mängden uppgraderad biogas:

- Reningsverk med befintlig uppgradering - här finns ett incitament att uppgradera 125 GWh mer än idag (den biogasen går idag till fackling eller värme/kraftproduktion).
- Produktionsstödet gör även att betydligt fler reningsverk av mindre storlek (28 stycken reningsverk med mellan än 20 000 och 50 000 personer anslutna) med en totalproduktion av biogas på 112 GWh - kan börja uppgradera sin biogas till fordonsgas. Idag ligger gränsen för uppgradering vid ca 50 000 anslutna personer till reningsverket. Med det föreslagna produktionsstödet kan den ekonomiska gränsen komma att förskjutas till 20 000 anslutna personer till reningsverket.

Produktionsstödet har därmed en potential att öka mängden uppgraderad biogas i Sverige från 1296 GWh till 1533 GWh, en ökning med 18% - och detta bara från VA-branschen.

Fortsatt ökning av biogasproduktion kräver fortsatt rötning av avloppsslam samt en ökad användning av externt organiskt avfall – och kopplingen till förslag i betänkandet Hållbar slamhantering SOU 2020:3

Utredningen föreslår att två kvalitativa mål införs för biogas:

- *Produktionen och användningen av biogas i Sverige ska på ett ändamålsenligt sätt bidra till att de av riksdagen beslutade energi och klimatmålen uppnås samtidigt som den inhemska biogasproduktionens övriga samhällsnyttor tas till vara.*

Utredningen föreslår dessutom att följande produktionsmål införs i syfte att dels konkretisera ovanstående kvalitativa mål, dels ge vägledning för utbyggnaden av ny produktion och förädling:

- *Sverige ska år 2030 producera 10 TWh biogas. Av dessa ska 7 TWh biogas produceras genom rötning och 3 TWh biogas och andra förnybara gaser produceras från andra tekniker.*

Svenskt Vatten tillstyrker dessa två mål och anser vidare att de två målen behöver ges politisk relevans genom att regeringen beslutar om att de blir etappmål inom det svenska miljömålssystemet. Om dessa två mål beslutas som etappmål, utses en ansvarig myndighet som följer upp och utvärderar om målen nås samt vid behov föreslår åtgärder för kostnadseffektiv måluppfyllnad. Det arbetet kopplas lämpligen till de kontrollstationer som utredningens föreslår. I kontrollstationerna bör det också ingå att analysera lämplig målbild och höjda ambitioner för biogas och andra förnybara gaser på lite längre sikt (efter 2030).

Eftersom den största mängden biogas som produceras vid svenska reningsverk, ca 80%, produceras genom rötning av restprodukten avloppsslam ligger i stort sett hela potentialen

att öka biogasproduktionen knuten till möjligheten att kunna ta emot ännu mer externt organiskt avfall.

Ett förbud att använda avloppsslam på jordbruksmark och annan mark försvårar avsevärt möjligheten att ta emot externt organiskt avfall på reningsverken. En ökad slamförbränning riskerar dessutom att kraftigt minska biogasproduktionen vid reningsverken eftersom ett orötat slam har ett betydligt högre värmevärde - och därför är det enklare att slammet går direkt till förbränning utan någon biogasproduktion. Om biogas ändå produceras kan den till betydande del behövas för att torka slammet innan förbränning.

Svenskt Vatten anser att reningsverken i Sverige **inte kommer att kunna bidra till att nå utredningens föreslagna två mål för biogas** om regeringen beslutar att gå på alternativ 1 i betänkandet Hållbar slamhantering SOU 2020:3, förslaget om ett totalt spridningsförbud för avloppsslam inom jordbruket. I slutändan riskerar detta minska Sveriges självförsörjningsgrad och samtidigt försvåra landets möjligheter till klimatomställning och effektivt resursutnyttjande i en cirkulär ekonomi.

Utbildning

För att undvika kompetensbrist vid satsningen på en ökad svensk biogasproduktion är en viktig del uppstart av utbildning vid en eller två yrkeshögskolor för den personal som ska sköta drift och underhåll av biogasanläggningar. En sådan riktad utbildning saknas idag och skulle i första hand gälla drifttekniker och viktiga kunskapsområden är säker, effektiv och klimatsmart drift av biogasanläggningar.

Avgränsning och utveckling av vårt remissvar

Svenskt Vattens remissvar är begränsat till konsekvenser för de svenska reningsverkens biogasproduktion.

Svenskt Vatten

Johan Persson,
Ordförande

Pär Dalhielm,
VD